SPRAWDZIAN · JĘZYK POLSKI

Sprawdzian z „Dziadów" cz. III **Grupa A**

Adam Mickiewicz

Imię i nazwisko: _____

Klasa: _____

Data: _____

Punkty: _____ / 19

9 zadań, 19 pkt. Czytaj uważnie polecenia. W zadaniach otwartych pisz pełnymi zdaniami.

Zadanie 1. (0–1 pkt)

Jak koncepcja „siedmiu duchów źródłowych" Boehmego może tłumaczyć strukturę sił w Wielkiej Improwizacji?

(A) siły Boga i Konrada mają wspólne kosmiczne źródło w przedwiecznej naturze
(B) siedem duchów to siedem scen dramatu, ułożonych w kosmiczny porządek
(C) siedem duchów to anioły, które strzegą Konrada przed podszeptami szatana
(D) siedem duchów to siedem grzechów głównych, które opanowują Konrada

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 2. (0–1 pkt)

Które zarzuty stawia Konrad Bogu w Wielkiej Improwizacji?

[A] że odebrał mu talent poetycki
[B] że nie istnieje
[C] że nie daje mu władzy nad duszami
[D] że zbyt surowo karze grzeszników
[E] że nie jest miłością, lecz tylko mądrością

Zaznacz wszystkie poprawne odpowiedzi.

Zadanie 3. (0–3 pkt)

Dopasuj pojęcie do definicji.

1. prometeizm	...	A. wiara w zbawczą misję narodu
2. mesjanizm	...	B. uzasadnienie istnienia zła w świecie
3. teodycea	...	C. bunt jednostki dla dobra ludzkości

Przy każdym numerze wpisz literę pasującego elementu.

Zadanie 4. (0–2 pkt)

Kto i dlaczego modli się za Konrada podczas Wielkiej Improwizacji?

Zadanie 5. (0–2 pkt)

Kim był Konrad przed przemianą opisaną w Prologu Dziadów cz. III?

Zadanie 6. (0–2 pkt)

Co oznacza słynne zdanie Konrada „Nazywam się Milijon" (w uwspółcześnionej pisowni: „Milion")?

Zadanie 7. (0–2 pkt)

Czego żąda Konrad od Boga w Wielkiej Improwizacji?

Zadanie 8. (0–3 pkt)

Wyjaśnij, dlaczego romantyczna improwizacja była uważana za dowód geniuszu poetyckiego.

Zadanie 9. (0–3 pkt)

Co oznacza zarzut Konrada, że Bóg ma „mądrość, ale nie ma miłości”?

Rozwiąż ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: matury-online.pl/sprawdzian/polski/dziady-cz-iii

SPRAWDZIAN · JĘZYK POLSKI

Sprawdzian z „Dziadów" cz. III **Grupa B**

Adam Mickiewicz

Imię i nazwisko: _____

Klasa: _____

Data: _____

Punkty: _____ / 19

9 zadań, 19 pkt. Czytaj uważnie polecenia. W zadaniach otwartych pisz pełnymi zdaniami.

Zadanie 1. (0–1 pkt)

Co w Widzeniu księdza Piotra oznaczają „trzy twarde drzewa", z których ukuty jest krzyż Narodu?

(A) trzy stany narodu (szlachta, mieszczanie i chłopi)
(B) trzy cnoty teologalne (wiara, nadzieja i miłość)
(C) trzy państwa zaborcze („trzy wyschłe ludy")
(D) trzy grzechy główne (pycha, chciwość i zazdrość)

Zaznacz jedną poprawną odpowiedź.

Zadanie 2. (0–1 pkt)

Które elementy symboliki chrześcijańskiej występują w mesjanizmie polskim?

[A] zmartwychwstanie
[B] ukrzyżowanie
[C] raj utracony
[D] arka Noego (ocalenie z potopu)
[E] sąd ostateczny

Zaznacz wszystkie poprawne odpowiedzi.

Zadanie 3. (0–3 pkt)

Dopasuj koncepcję filozoficzną do jej manifestacji w Wielkiej Improwizacji.

1. poeta jako demiurg (Schelling)	...	A. „Kłamca, kto Ciebie nazywał miłością, / Ty jesteś tylko mądrością"
2. problem teodycei (Leibniz/Hiob)	...	B. „Stamtąd przyszły siły moje, skąd do Ciebie przyszły Twoje"
3. wspólne źródło sił (Boehme)	...	C. „Cóż Ty większego mogłeś zrobić - Boże?"

Przy każdym numerze wpisz literę pasującego elementu.

Zadanie 4. (0–2 pkt)

Dlaczego Polska była nazywana „Chrystusem narodów"?

Zadanie 5. (0–2 pkt)

Co oznacza słowo „mesjanizm" i skąd pochodzi?

Zadanie 6. (0–2 pkt)

Co przerywa bluźnierstwo Konrada i kto dokańcza jego słowa?

Zadanie 7. (0–2 pkt)

Co symbolizuje krzyż „z trzech wyschłych ludów, jak z trzech twardych drzew ukuty" w Widzeniu księdza Piotra?

Zadanie 8. (0–3 pkt)

Co to jest psychomachia i jak przejawia się w Dziadach cz. III?

Zadanie 9. (0–3 pkt)

Wyjaśnij, czym różni się prometeizm Konrada od mesjanizmu księdza Piotra.

Rozwiąż ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: matury-online.pl/sprawdzian/polski/dziady-cz-iii

Sprawdzian z „Dziadów" cz. III

Grupa A

1. (1 pkt) **A**

2. (1 pkt) **C, E**

3. (3 pkt) **1–C, 2–A, 3–B** — po 1 pkt za parę

4. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: W tekście po omdleniu Konrada Duch z prawej strony mówi: „Precz — modlą się za nim". Za Konrada modli się Ewa — młoda panienka w domu pode Lwowem (scena IV), która czytała jego piosenki i postanawia pomodlić się „za tego, co te piosenki ogłosił"; modli się też ksiądz Piotr, który w scenie III przychodzi do celi, modli się nad Konradem i wypędza z niego złego ducha. Pokorna modlitwa obojga przeciwstawiona jest pysze Konrada i przyczynia się do jego ocalenia.
Punktacja: 1 pkt — wskazanie Ewy (scena IV: modli się za poetę, którego piosenki czytała) lub księdza Piotra (scena III: modli się nad Konradem i wypędza z niego złego ducha); 1 pkt — uzasadnienie: modlitwa ma ocalić Konrada, który w pysze buntu ociera się o bluźnierstwo — pokora i modlitwa przeciwstawione są jego pysze.

5. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Przed przemianą opisaną w Prologu Konrad był więźniem carskim, młodym patriotą zamkniętym w celi klasztoru bazylianów w Wilnie, wcześniej znanym jako Gustaw. Kluczowym elementem odpowiedzi jest wskazanie, że Gustaw to romantyczny kochanek z IV części Dziadów, bohater przeżywający nieszczęśliwą miłość, który w Prologu symbolicznie umiera jako indywidualista skupiony na własnym cierpieniu. Konrad pisze węglem na ścianie celi łaciński napis „GUSTAVUS OBIIT M.D.CCC.XXIII CALENDIS NOVEMBRIS" i „HIC NATUS EST CONRADUS M.D.CCC.XXIII CALENDIS NOVEMBRIS" („Umarł Gustaw… Tu narodził się Konrad"), co oznacza przemianę bohatera z kochanka w bojownika o wolność narodu — porzuca on miłość osobistą na rzecz miłości do ojczyzny. Aby dostać pełne punkty, należy wymienić dawne imię bohatera (Gustaw) oraz określić jego wcześniejszą rolę jako romantycznego kochanka z IV części dramatu. Warto też zaznaczyć, że przemiana ta wpisuje się w romantyczny model bohatera zbiorowego, który rezygnuje z własnego szczęścia dla sprawy narodowej. Pamiętaj, że same stwierdzenie „był więźniem" bez wskazania tożsamości Gustawa i kontekstu jego poprzedniej roli prawdopodobnie nie wystarczy na maksymalną liczbę punktów.
Punktacja: Przed przemianą był Gustawem (1 pkt); romantycznym kochankiem / bohaterem przeżywającym cierpienie z powodu nieszczęśliwej miłości, postacią z Dziadów cz. IV (1 pkt).

6. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Zdanie „Nazywam się Milijon — bo za milijony / Kocham i cierpię katusze" pochodzi z Wielkiej Improwizacji w III części „Dziadów" Adama Mickiewicza. Wcześniej Konrad mówi: „Ja i ojczyzna to jedno" – utożsamia się więc z całym narodem polskim i bierze na siebie cierpienie milionów rodaków pod zaborami. Jego ból, gniew i żądania kierowane do Boga stają się przez to wyrazem cierpienia całej zbiorowości, a nie tylko jednej osoby. Kluczowe elementy odpowiedzi: 1) „Milijon" oznacza cały naród (miliony cierpiących Polaków), z którym Konrad się utożsamia; 2) Konrad staje się rzecznikiem i reprezentantem wspólnoty narodowej, więc jego słowa nabierają rangi ponadindywidualnej. Warto dodać, że ta postawa wpisuje się w romantyczny prometeizm: Konrad, jak Prometeusz, buntuje się przeciw Bogu w imię cierpiących ludzi i żąda władzy nad duszami, by uszczęśliwić naród. Nie trzeba jej mylić z mesjanizmem, który w dramacie wyraża Widzenie ks. Piotra (Polska jako „Chrystus narodów"). Konrad nie wyrzeka się przy tym swojej indywidualności – nadal jest dumnym poetą świadomym swojej siły, ale tę siłę chce oddać w służbę narodu. Nie poprzestawaj na dosłownym przetłumaczeniu zdania – wyjaśnij jego ideowe znaczenie w kontekście sytuacji narodu pod zaborami.
Punktacja: Identyfikacja znaczenia: Konrad utożsamia się z całym narodem polskim, mówiąc w jego imieniu i wyrażając zbiorowe cierpienie (1 pkt); wskazanie, że zdanie podkreśla reprezentatywność jednostki wobec wspólnoty – Konrad jako głos/rzecznik milionów cierpiących Polaków, co nadaje jego słowom rangę ponadindywidualną (1 pkt).

7. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Konrad w Wielkiej Improwizacji żąda od Boga przede wszystkim władzy nad duszami ludzkimi, czyli rządu dusz, by móc poprowadzić naród ku wyzwoleniu i szczęściu. Domaga się tej władzy niemal jako równy od równego — co jest bluźnierczym szczytem jego pychy. Konrad stawia się na pozycji poety-wieszcza, który czuje i cierpi więcej niż cały naród, i twierdzi, że miłuje go bardziej niż Bóg, który jest jedynie mądrością, a nie uczuciem. Kulminacyjnym momentem jest niemal wypowiedziane bluźnierstwo, gdy Konrad urywa zdanie „Krzyknę, żeś Ty nie ojcem świata, ale…", a słowo „Carem!" wypowiada Głos Diabła; bohater pada zemdlony, co ratuje go przed potępieniem. Wzorcowa odpowiedź musi zawierać dwa elementy: żądanie władzy nad duszami (rządu dusz) oraz pychę i buntowniczą postawę Konrada wobec Boga, który jest oskarżany o obojętność na cierpienie narodu. Pamiętaj, że samo wskazanie „władzy" bez wyjaśnienia jej celu i kontekstu buntu może nie wystarczyć do zdobycia pełnych 2 punktów.
Punktacja: Żądanie miłości nad ludźmi / rządu dusz (władzy nad ludzkimi sercami i czynami) (1 pkt); uzasadnienie, że chce uszczęśliwić naród/ludzkość lub że czuje się równy Bogu w sile twórczej i miłości do ludzi (1 pkt).

8. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Romantyczna improwizacja była uznawana za dowód geniuszu poetyckiego, ponieważ stanowiła spontaniczne, nieprzemyślane wcześniej tworzenie poezji w natchnieniu — bez żadnego przygotowania czy korekty, co świadczyło o bezpośrednim kontakcie twórcy z siłami wyższymi. W romantyzmie wierzono, że prawdziwy geniusz nie potrzebuje reguł ani rzemiosła — jego słowa płyną wprost z duszy, natchnionej przez Boga lub naturę, co odróżniało poetę-wieszcza od zwykłego rzemieślnika słowa. W Dziadach cz. III Wielka Improwizacja Konrada jest najdoskonalszym przykładem tego zjawiska — bohater wygłasza monolog w ekstatycznym uniesieniu, tworząc na gorąco, ogarnięty szałem twórczym („Taka pieśń jest siła, dzielność, / Taka pieśń jest nieśmiertelność!"). Kluczowe jest, że improwizacja odsłaniała wnętrze poety — jego uczucia, bunt, miłość do narodu — bez żadnego filtra czy obróbki, a zatem była wyrazem absolutnie autentycznym, niepodrabialnym. Improwizator nie mógł niczego wcześniej obmyślić ani poprawić — to właśnie czyniło ten dar czymś niemal nadprzyrodzonym i niedostępnym dla przeciętnego człowieka. Pisząc odpowiedź, warto połączyć definicję improwizacji z romantyczną koncepcją poety-wieszcza i odwołać się bezpośrednio do sceny Wielkiej Improwizacji, by uzyskać pełną liczbę punktów.
Punktacja: Wskazanie, że improwizacja wymagała tworzenia poezji spontanicznie, bez przygotowania, co świadczyło o natchnieniu (1 pkt); wyjaśnienie, że romantycy łączyli natchnienie z boskim lub nadprzyrodzonym źródłem talentu, niedostępnym dla przeciętnych ludzi (1 pkt); stwierdzenie, że zdolność do natychmiastowego tworzenia doskonałych dzieł była dowodem wyjątkowości poety-wieszcza, obdarzonego przez Boga szczególną mocą twórczą (1 pkt).

9. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Zarzut Konrada pochodzi z kulminacyjnego momentu Wielkiej Improwizacji, gdy bohater w poetyckim uniesieniu wchodzi w polemikę z Bogiem, domagając się władzy nad duszami ludzkimi. Konrad oskarża Boga o to, że rządzi światem według zimnego, racjonalnego porządku, opartego na prawach rozumu i kosmicznej logiki, ale jest obojętny na cierpienie konkretnych ludzi, a zwłaszcza na ból narodu polskiego poddanego carskiej tyranii. Mądrość Boga oznacza tu doskonałe poznanie i rządzenie universum, natomiast brak miłości to niezdolność lub niechęć do wczucia się w los jednostek i zbiorowości, do odpowiedzi na ich krzyk bólem. Konrad stawia siebie jako poetę-bojownika wyżej niż Boga w kwestii uczucia, bo on sam kocha naród „milionami" serc i właśnie dlatego żąda rządu dusz, by móc mu zaradzić tam, gdzie Bóg pozostaje bezczynny. Aby uzyskać pełne punkty, należy wskazać, że zarzut ten jest bluźnierstwem wpisanym w romantyczny bunt prometejski, pokazać napięcie między rozumem a uczuciem jako wartościami centralnymi epoki oraz zaznaczyć, że Konrad przemawia w imieniu całego cierpiącego narodu, a nie tylko jako jednostka. Pamiętaj, że kluczowe jest połączenie wymiaru indywidualnego z narodowym oraz osadzenie zarzutu w kontekście filozoficznym romantyzmu, gdzie serce i uczucie były stawiane ponad chłodny rozum.
Punktacja: Wyjaśnienie, że Bóg według Konrada rządzi światem rozumnie/sprawnie, lecz bez uczucia do ludzi/bez troski o ich los (1 pkt); wskazanie, że zarzut dotyczy obojętności lub okrucieństwa Boga wobec cierpienia narodu polskiego/ludzkości (1 pkt); odniesienie do buntu Konrada przeciw Bogu jako tyranowi-carowi lub zestawienie z ideałem miłości, której Konrad domaga się od Boga jako warunku sprawiedliwych rządów (1 pkt).

Grupa B

1. (1 pkt) **C**

2. (1 pkt) **A, B**

3. (3 pkt) **1–C, 2–A, 3–B** — po 1 pkt za parę

4. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Określenie „Chrystus narodów" wywodzi się z mesjanistycznej filozofii romantycznej, którą w Dziadach cz. III wyraził Adam Mickiewicz przede wszystkim w Wielkiej Improwizacji i Widzeniu księdza Piotra. Polska była porównywana do Chrystusa, ponieważ — podobnie jak on — cierpiała niewinnie i była prześladowana przez silniejszych (rozbiory przez Rosję, Prusy i Austrię), co miało odpowiadać męce i ukrzyżowaniu. Ksiądz Piotr w swoim widzeniu oglądał Polskę jako naród-ofiarę, który przez cierpienie odkupi inne narody i przyniesie im wolność — tak jak Chrystus przez śmierć odkupił ludzkość. Kluczowym elementem tej analogii jest wiara w zmartwychwstanie: Polska, choć zniszczona i podzielona, miała zmartwychwstać i stać się wyzwolicielką innych uciśnionych ludów Europy. Aby uzyskać pełne punkty, należy wskazać dwa filary tej idei: po pierwsze niewinne cierpienie Polski jako ofiara złożona przez naród wybrany, po drugie mesjanistyczne posłannictwo — Polska zmartwychwstaje i wyzwala innych. Pamiętaj, by odwołać się do konkretnej sceny z lektury, najlepiej do Widzenia księdza Piotra, gdzie ta symbolika jest najpełniej rozwinięta.
Punktacja: Wskazanie, że Polska – podobnie jak Chrystus – cierpiała i poświęcała się za innych (1 pkt); wskazanie, że według romantyków (mesjanistów, np. Mickiewicza) cierpienie i rozbiory Polski miały sens odkupieńczy – Polska miała zmartwychwstać i przynieść wolność innym narodom Europy (1 pkt).

5. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Mesjanizm to przekonanie o szczególnej, zbawczej misji dziejowej narodu lub jednostki, wybranych do odkupienia świata przez cierpienie. Słowo pochodzi od hebrajskiego „Masziach" (po grecku „Christos"), co oznacza „Pomazaniec" lub „Zbawiciel" — pierwotnie odnosiło się do oczekiwanego przez Żydów wyzwoliciela. W kontekście romantycznego mesjanizmu polskiego, którego wyrazem są „Dziady cz. III", naród polski był postrzegany jako „Chrystus narodów" — tak jak Chrystus umarł i zmartwychwstał dla zbawienia ludzkości, tak Polska przez rozbiory i cierpienie miała odkupić wolność wszystkich uciśnionych narodów Europy. Tę ideę Mickiewicz wyraża wprost w „Widzeniu Księdza Piotra", gdzie Polska zostaje ukazana symbolicznie jako ukrzyżowana ofiara. Aby otrzymać pełne punkty, uczeń musi wskazać zarówno etymologię słowa (hebrajskie lub greckie źródło, związek z pojęciem Zbawiciela lub Mesjasza), jak i jego znaczenie ideowe w kontekście romantycznego myślenia o Polsce jako narodzie-ofierze z odkupieńczą misją dziejową.
Punktacja: Wyjaśnienie, że mesjanizm to wiara w przyjście Mesjasza (zbawiciela) lub doktryna o zbawczej misji narodu/jednostki (1 pkt); wskazanie, że słowo pochodzi od hebrajskiego „Maszijach" (Mesjasz) oznaczającego „pomazaniec" lub od greckiego „Christos" o tym samym znaczeniu (1 pkt).

6. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Bluźnierstwo Konrada w scenie Wielkiej Improwizacji zostaje przerwane przez omdlenie bohatera — Konrad traci przytomność w chwili, gdy ma wypowiedzieć najstraszniejsze słowo skierowane przeciw Bogu. To milczenie Konrada wypełnia diabeł (Evil Spirit / zły duch), który dokańcza jego niedopowiedziane bluźnierstwo, szeptem dopowiadając słowo „carem". Mickiewicz celowo konstruuje tę scenę tak, by Konrad nie był osobiście winny wypowiedzenia bluźnierstwa — bohater zostaje niejako uratowany przez omdlenie, co ma znaczenie dla jego dalszych losów i możliwości zbawienia. Kluczowe jest więc wskazanie dwóch elementów: po pierwsze, że przeszkodą jest omdlenie (utrata przytomności) samego Konrada, a po drugie, że to właśnie diabeł, nie człowiek, wypowiada owo bluźnierstwo. Scena ta wpisuje się w romantyczny motyw walki o duszę człowieka między siłami dobra i zła, a jej dramatyzm polega na granicy, której Konrad sam nie przekracza. Pamiętaj, że odpowiedź musi zawierać oba elementy — samo omdlenie bez wskazania diabła lub odwrotnie — to niepełna odpowiedź, za którą dostaniesz tylko 1 punkt.
Punktacja: Bluźnierstwo Konrada przerywa szatan/diabeł (1 pkt); szatan dokańcza słowa Konrada, wypowiadając bluźnierstwo przeciw Bogu (1 pkt).

7. (2 pkt) Przykładowa odpowiedź: Widzenie księdza Piotra to mistyczna scena z III części Dziadów Mickiewicza, w której tytułowy mnich otrzymuje prorocze objawienie dotyczące losów Polski i jej mesjanistycznej roli. W wizji pojawia się postać ukrzyżowanego narodu — Polska przedstawiona jest jako Chrystus narodów, a krzyż, na którym naród zostaje rozpięty, jest ukuty „z trzech wyschłych ludów, jak z trzech twardych drzew" — to trzech zaborców: Rosja, Prusy i Austria. Aby otrzymać pełne punkty, uczeń musi jednoznacznie wskazać, że trzy drzewa (trzy wyschłe ludy) odnoszą się do trzech mocarstw rozbiorowych, które zniewolily Polskę, oraz powiązać ten obraz z ideą mesjanizmu narodowego — Polska cierpi jak Chrystus, ale jej męka ma zbawczy sens dla całej Europy lub ludzkości. Warto też zaznaczyć, że wizja ma charakter typowo romantyczny: łączy sferę religijną z narodową i polityczną, a cierpienie narodu zostaje wpisane w porządek boski. Dodatkowym atutem odpowiedzi będzie odwołanie do kontekstu historycznego — rozbiorów z lat 1772, 1793 i 1795 — oraz do mesjanizmu jako filozofii epoki romantyzmu, głoszącego odkupicielską misję Polski. Pamiętaj, że samo wymienienie trzech zaborców bez powiązania z symboliką cierpienia i mesjanizmem może nie wystarczyć do zdobycia maksymalnej liczby punktów.
Punktacja: Trzy wyschłe ludy / trzy drzewa to trzy państwa zaborcze (Rosja, Prusy, Austria), z których zbudowano krzyż męki Polski (1 pkt); krzyż „na całą Europę ramiona" — cierpienie narodu ukazane jako męka Chrystusa, zapowiedź jego odkupienia (1 pkt).

8. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Psychomachia to motyw literacki wywodzący się ze starożytności i średniowiecza, oznaczający walkę dobra ze złem o duszę człowieka, toczoną przez personifikowane siły lub byty nadprzyrodzone. W Dziadach cz. III Mickiewicz ukazuje tę walkę najwyraźniej w Prologu, gdzie nad duszą Gustawa-Konrada ścierają się aniołowie i demony, a przemiana bohatera z kochanka w bojownika o wolność narodu jest bezpośrednim efektem tego duchowego zmagania. Kolejnym kluczowym miejscem jest Wielka Improwizacja, w której Konrad prowadzi wewnętrzną i zewnętrzną walkę z Bogiem, kusząc los bluźnierstwem, a szatan czeka, by pochwycić jego duszę w chwili słabości — zostaje jednak powstrzymany przez modlitwę księdza Piotra. Scena egzorcyzmów w więzieniu również wpisuje się w ten motyw, gdyż ukazuje dosłowne starcie sił piekielnych z siłami dobra w walce o Konrada. Aby uzyskać pełne punkty, uczeń powinien zdefiniować pojęcie, wskazać co najmniej dwie konkretne sceny z dramatu oraz wyjaśnić, w jaki sposób psychomachia łączy się z romantyczną wizją bohatera jako jednostki wyjątkowej, rozpiętej między siłami kosmicznymi. Pamiętaj, że sama definicja bez odniesień do tekstu nie wystarczy — egzaminator oczekuje analizy konkretnych scen i postaci dramatu.
Punktacja: 1 pkt — definicja psychomachii: alegoryczny motyw walki sił dobra i zła o duszę człowieka (tradycja antyczna/chrześcijańska; termin z poematu Prudencjusza); 1 pkt — manifestacja w dramacie: walka diabłów i aniołów o duszę Konrada podczas/po Wielkiej Improwizacji, egzorcyzm ks. Piotra w scenie III; 1 pkt — interpretacja ideowa: psychomachia wyraża romantyczny konflikt między pychą/buntem a pokorą i wiarą — zbawienie przez pokorę ks. Piotra.

9. (3 pkt) Przykładowa odpowiedź: Aby uzyskać pełne 3 punkty, odpowiedź musi precyzyjnie wyjaśnić istotę obu postaw i wskazać różnicę między nimi. Prometeizm Konrada, widoczny przede wszystkim w scenie Wielkiej Improwizacji, polega na buncie jednostki przeciwko Bogu — Konrad domaga się od Boga władzy nad duszami, stawia się na równi ze Stwórcą, a nawet wyżej, gdyż uważa, że kocha naród mocniej niż Bóg. Jest to postawa pychy i indywidualizmu: jeden człowiek-poeta pragnie samodzielnie, własną mocą wybawić ludzkość, bez pokory i bez zgody Bożej. Mesjanizm księdza Piotra, objawiony w scenie jego modlitwy i widzenia, to natomiast postawa pokorna i religijna — Polska jest tu przedstawiona jako Chrystus Narodów, cierpiący niewinnie dla odkupienia innych ludów, a jej zmartwychwstanie nastąpi z woli Bożej, nie przez ludzki bunt. Kluczowa różnica dotyczy więc źródła zbawienia i roli jednostki: u Konrada to własna, tytaniczna siła i pycha, u księdza Piotra — uniżenie się przed Bogiem i wiara w Jego opatrzność. W odpowiedzi warto też zaznaczyć, że Mickiewicz jako twórca zdaje się oceniać postawę Konrada krytycznie (upadek w obłęd, bluźnierstwo), podczas gdy wizję księdza Piotra przedstawia jako prawdziwą i zbawczą. Pamiętaj, by nie mylić mesjanizmu z prometeizmem — to dwa odrębne prądy ideowe, a wskazanie ich kluczowych wyznaczników jest warunkiem koniecznym pełnej odpowiedzi.
Punktacja: Prometeizm Konrada polega na buncie jednostki przeciw Bogu w imię własnej siły i pychy, żądaniu władzy nad duszami dla siebie (1 pkt); mesjanizm księdza Piotra zakłada pokorną wiarę w Bożą Opatrzność i zbawienie narodu przez cierpienie ofiarowane Bogu, nie własną wolę (1 pkt); kluczowa różnica: Konrad stawia się ponad Bogiem i działa z egocentryzmu, ksiądz Piotr podporządkowuje się Bogu i działa z pokory i miłości do narodu (1 pkt).

Skala ocen (orientacyjna, 19 pkt w każdej grupie)

bardzo dobry (5)	18–19 pkt
dobry (4)	15–17 pkt
dostateczny (3)	10–14 pkt
dopuszczający (2)	6–9 pkt
niedostateczny (1)	0–5 pkt

Progi: 90%, 75%, 50%, 30%. Progi w Twojej szkole mogą być inne. W zadaniach otwartych uznaj każdą odpowiedź poprawną merytorycznie, także sformułowaną inaczej niż przykład.

Ten sprawdzian online, z wyjaśnieniem każdej odpowiedzi: **matury-online.pl/sprawdzian/polski/dziady-cz-iii**. Nauczyciele i korepetytorzy ułożą własną kartę z banku ponad 20 tys. zadań: **matury-online.pl/dla-korepetytorow**.